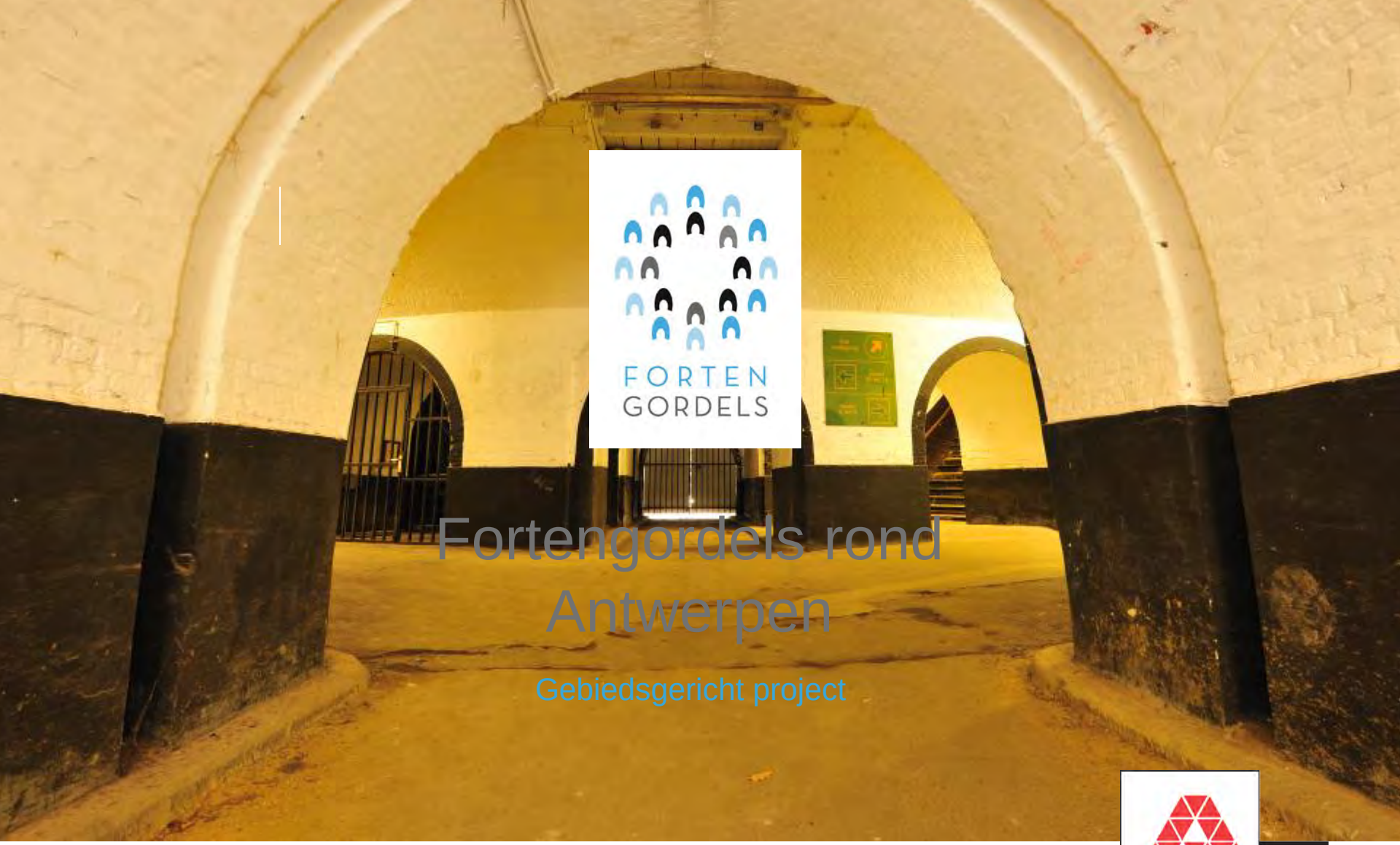

Fortengordels rond Antwerpen

Gebiedsgericht project

Inspirerend voorbeeld: Nieuwe Hollandse Waterlinie

Toon van der Ouderaa

PROVINCIE ANTWERPEN

Europese Unie

Interreg Vlaanderen Nederland

STRATEGISCH PROJECT

Toon van der Ouderaa
Projectbureau NHW

Antwerpen, 18 april 2012

Inhoudsopgave

WAT IS DE WATERLINIE

Nationaal project

Fysiek herstel

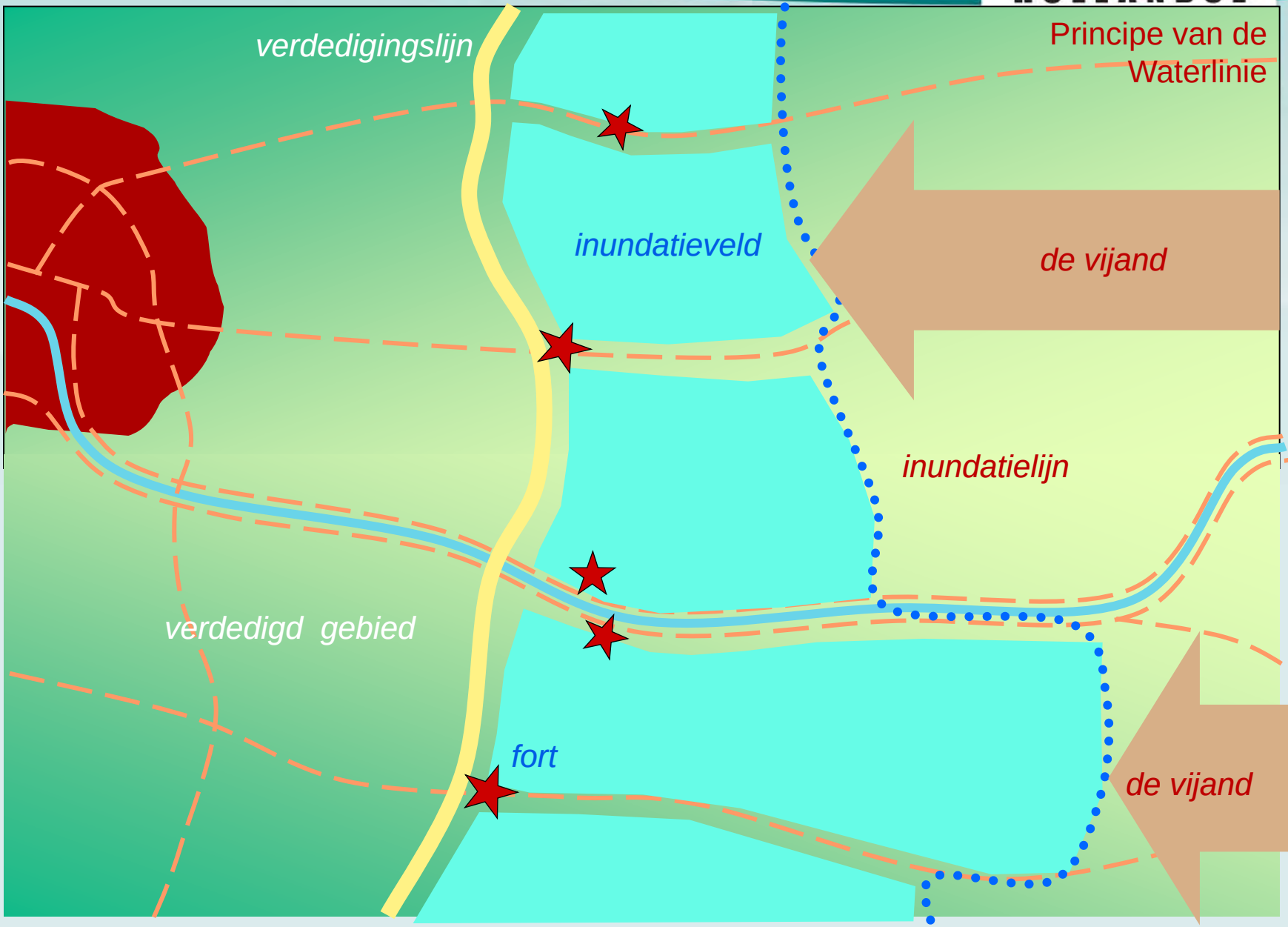
Hoofden, harten, handen

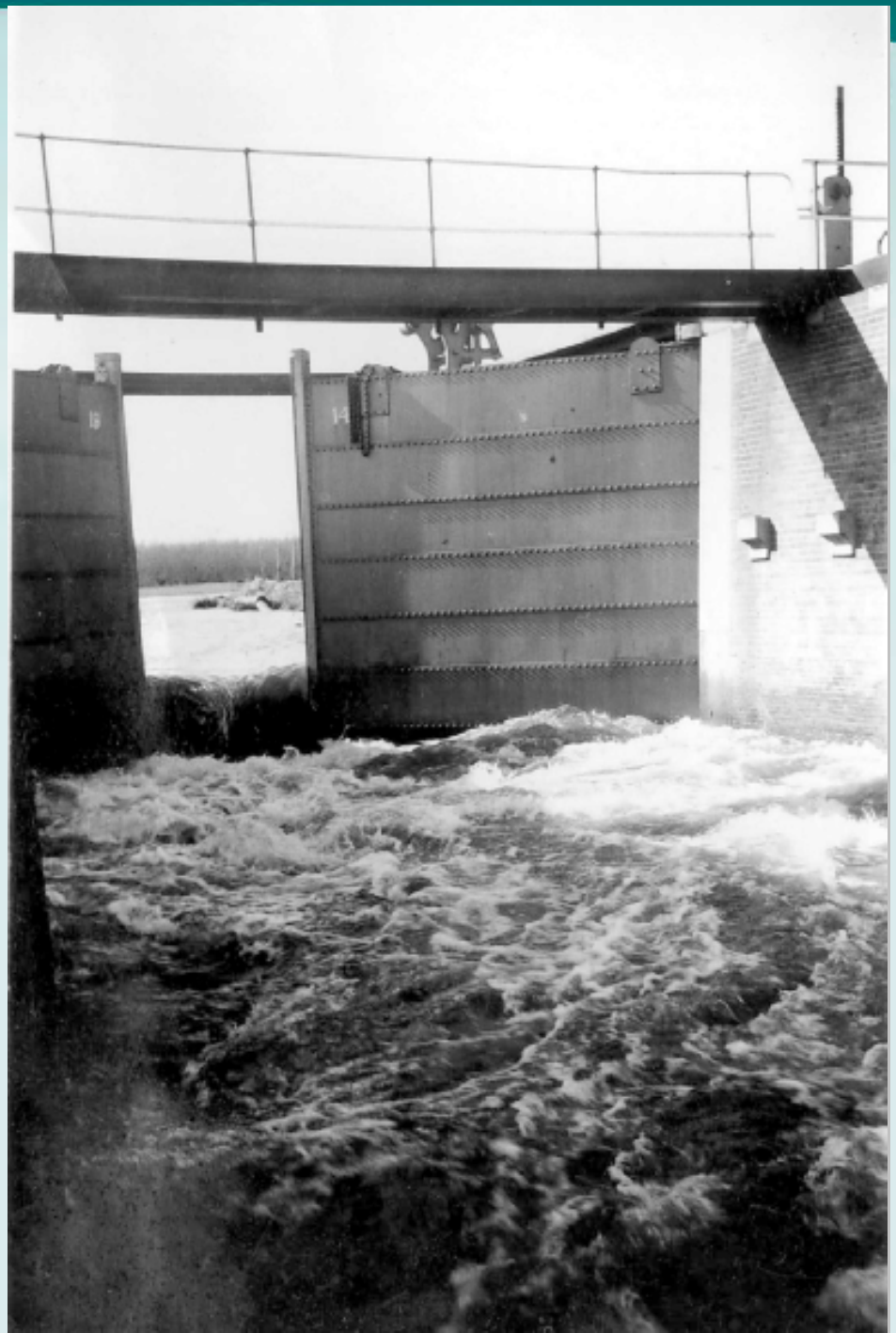
Economische exploitatie

Wapenfeiten

- Ruim 250 jaar de hoofddefensie van Nederland, samen met andere linies.
- Aanleg tussen 1815 en 1940.
- Grootste infrastructurele project ooit in Nederland.
- Drie keer in staat van verdediging tussen 1815 en 1940.
- Ruim 50 forten, vijf vestingsteden en 3 kastelen.
- En 1000 elementen, waaronder kazematten, groepsschuilplaatsen, sluizen en dijken.
- Zo’n 3 tot 5 km breed en 85 km lang.
- Circa 50.000 hectare groot.

Principe van de Waterlinie
verdedigingslijn
inundatieveld
de vijand
inundatielijn
verdedigd gebied
fort
de vijand

HOLLANDSE WATERLINIE
NATIONAAL PROJECT

HOLLANDSE WATERLINIE
NATIONAAL PROJECT

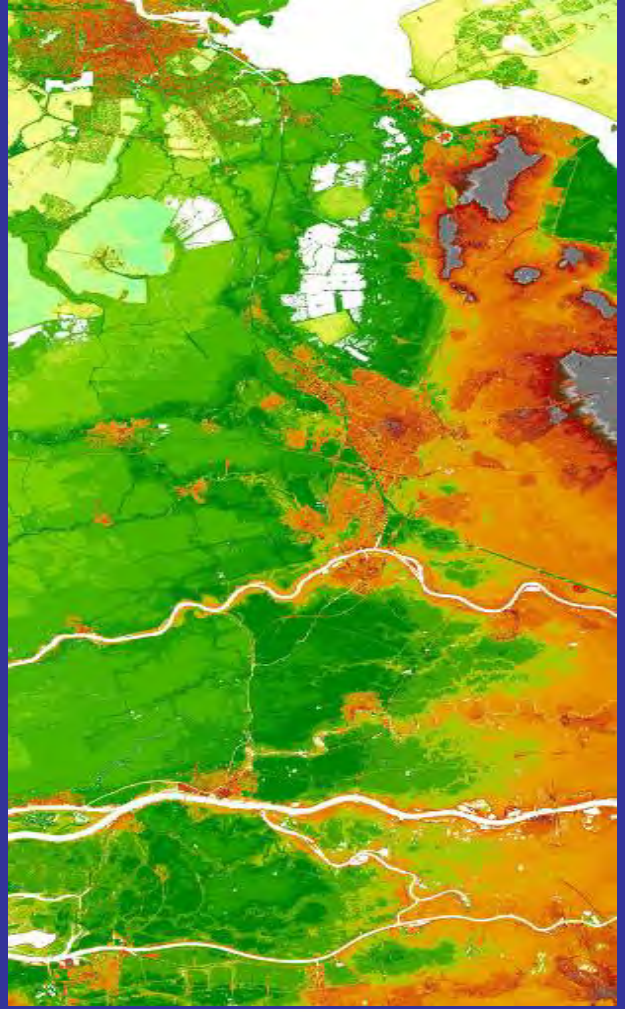

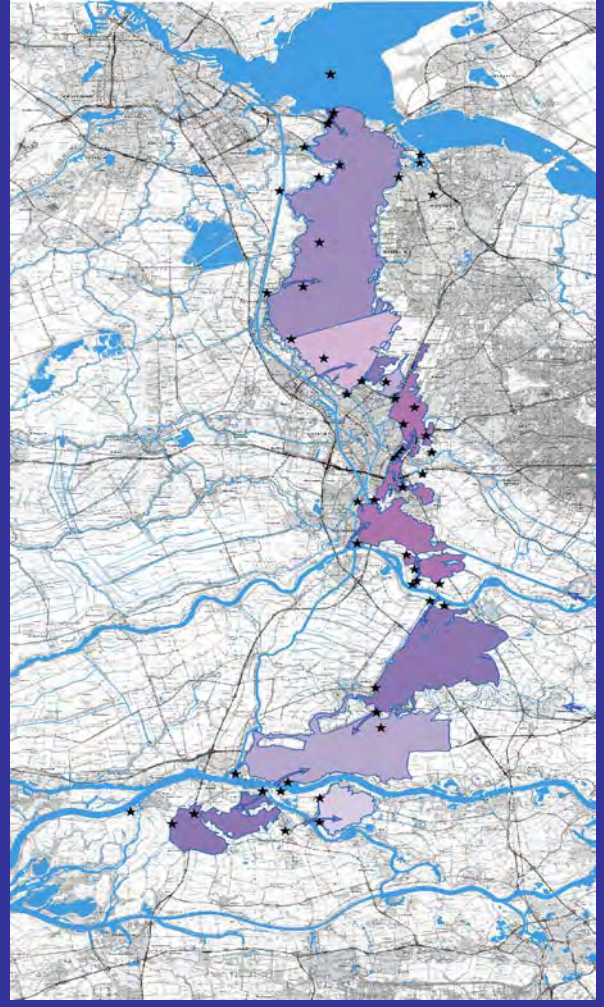

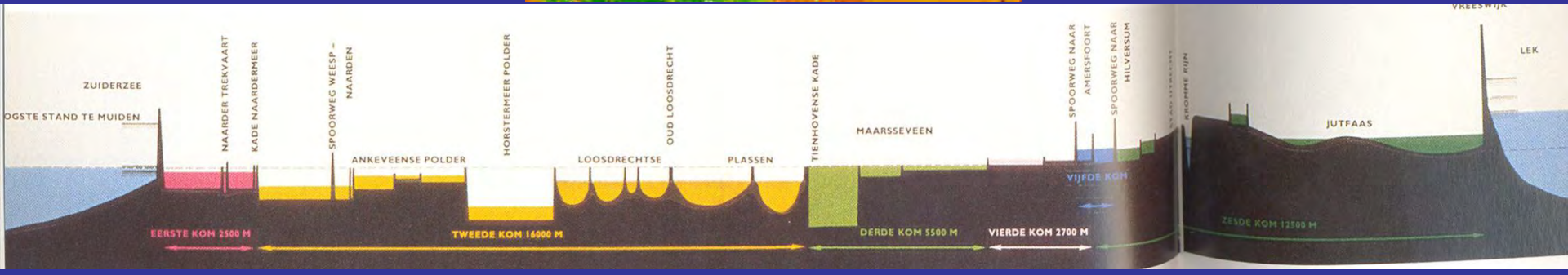
acces

HOLLANDSE WATERLINIE
NATIONAAL PROJECT

Why there?

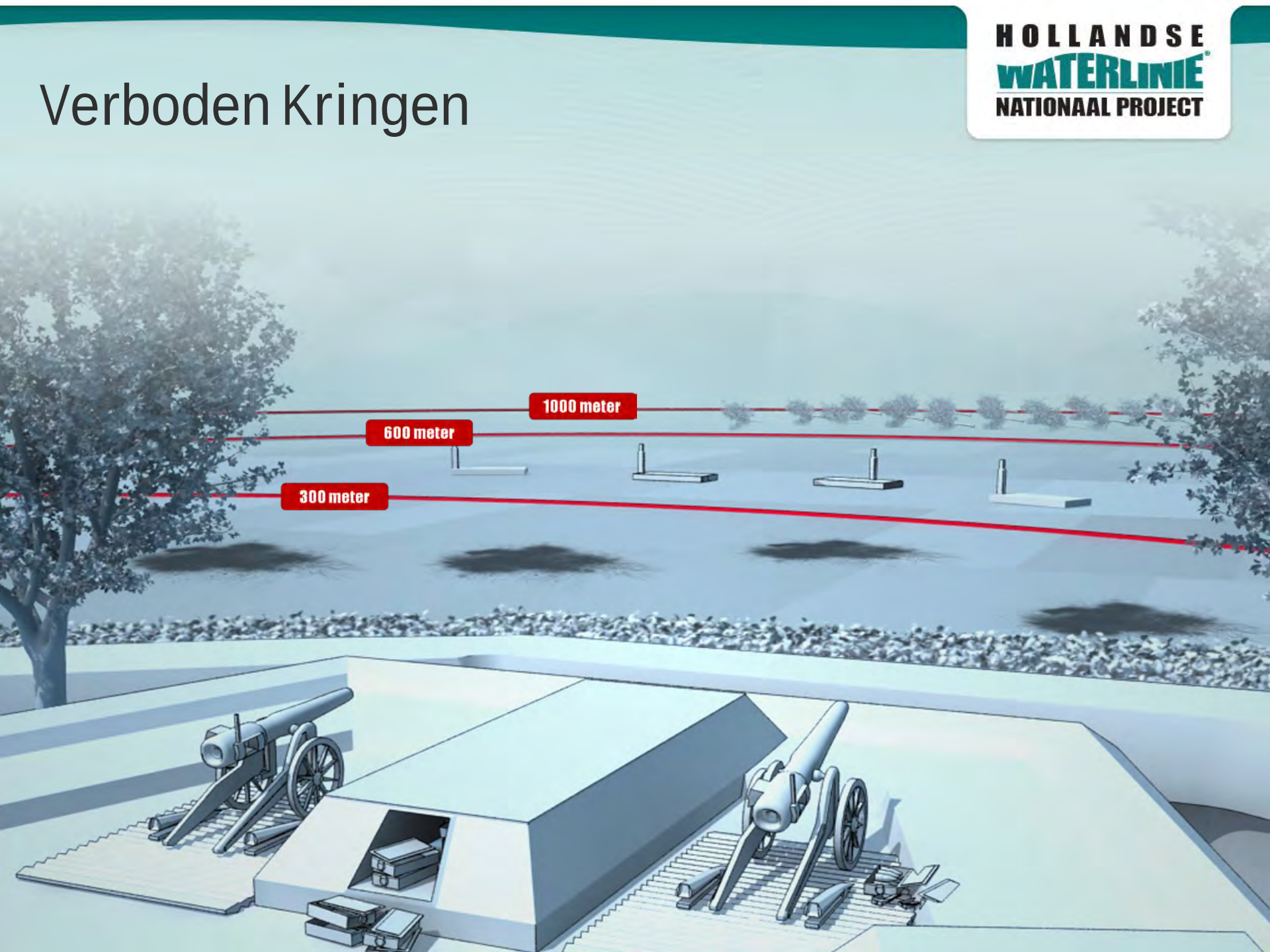

ZUIDERZEE
OGSTE STAND TE MUIDEN
NAARDER TREKVAART
KADE NAARDERMEER
SPOORWEG WEESP – NAARDEN
ANKEVEENSE POLDER
HORSTERMEER POLDER
LOOSDRECHTSE
OUD LOOSDRECHT
PLASSEN
TIENHOVENSE KADE
MAARSSEVEEN
SPOORWEG NAAR AMERSFOORT
SPOORWEG NAAR HILVERSUM
VIJFDE KOM
EERSTE KOM 2500 M
TWEEDE KOM 16000 M
DERDE KOM 5500 M
VIERDE KOM 2700 M
KROMME RIJN
JUTFAAS
LEK
ZESDE KOM 12500 M

Fort Vechten

Verboden Kringen

HOLLANDSE WATERLINIE NATIONAAL PROJECT

HOLLANDSE WATERLINIE
NATIONAAL PROJECT

HOLLANDSE WATERLINIE
NATIONAAL PROJECT

Inhoudsopgave

Wat is de waterlinie

NATIONAAL PROJECT

Fysiek herstel

Hoofden, harten, handen

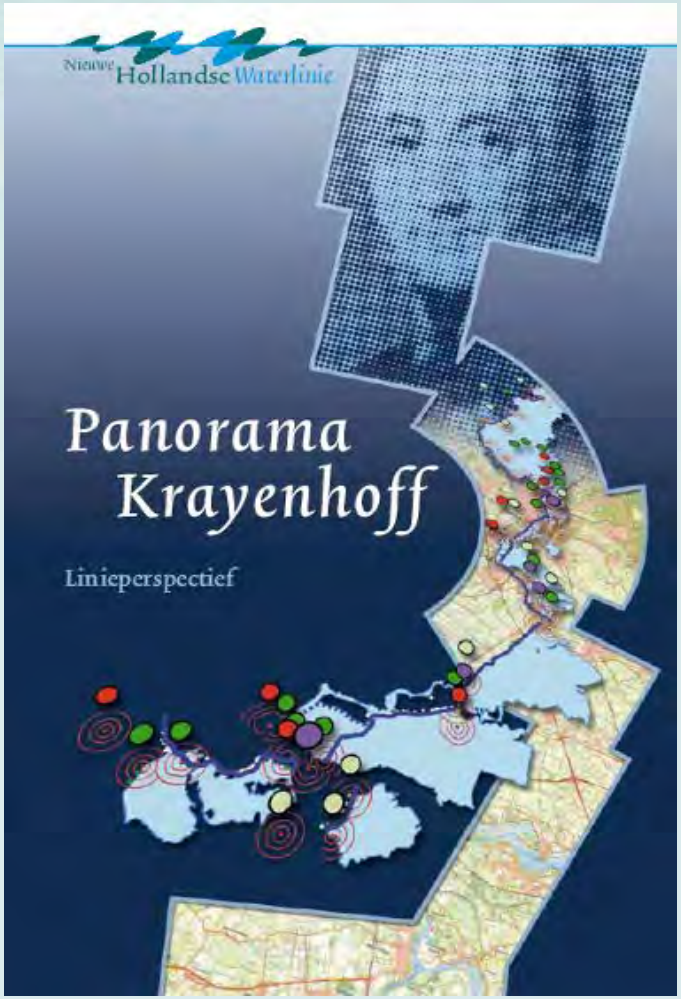
Economische exploitatie

Nationaal Project

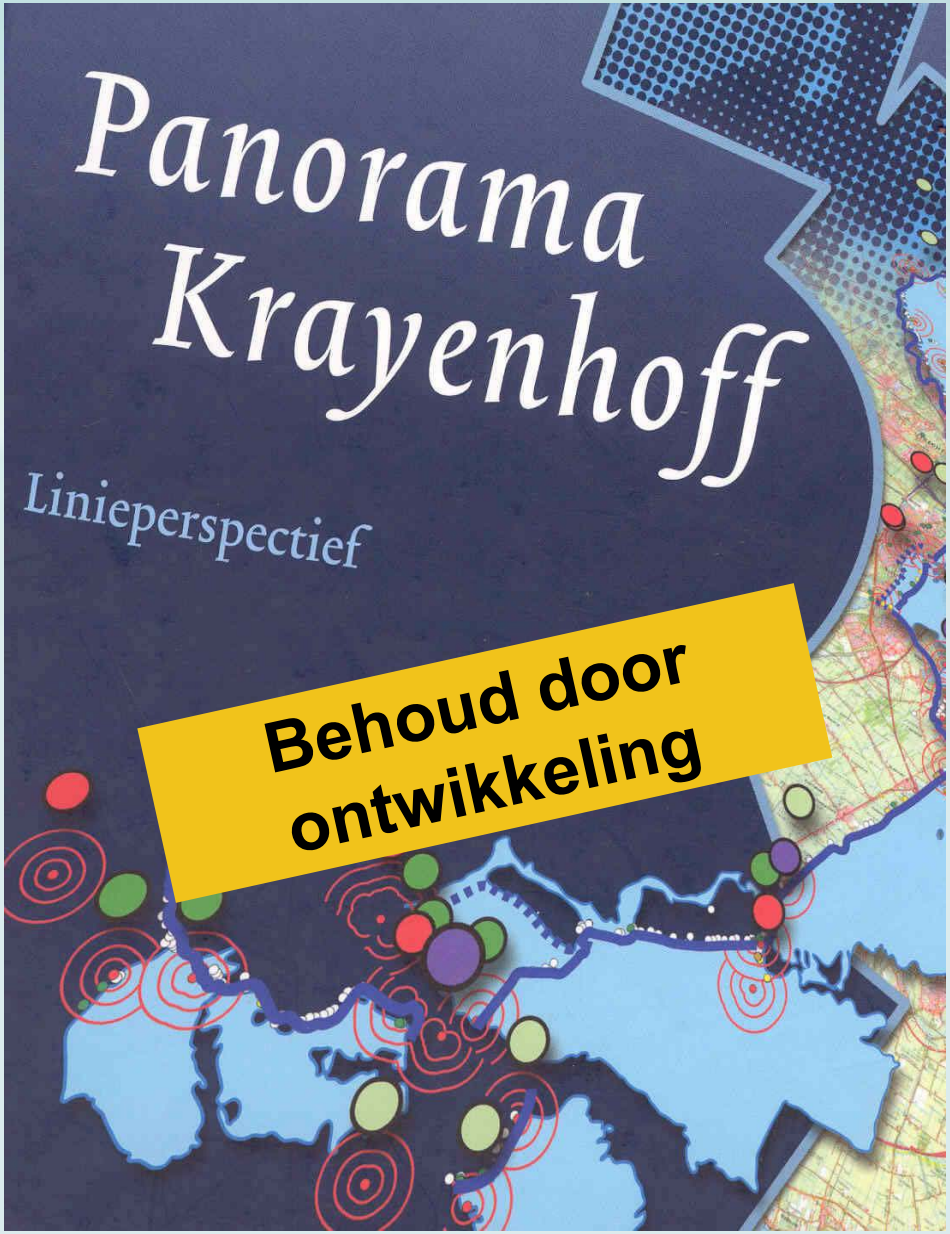
- 5 Ministeries
- 5 Provincies
- 26 Gemeentes

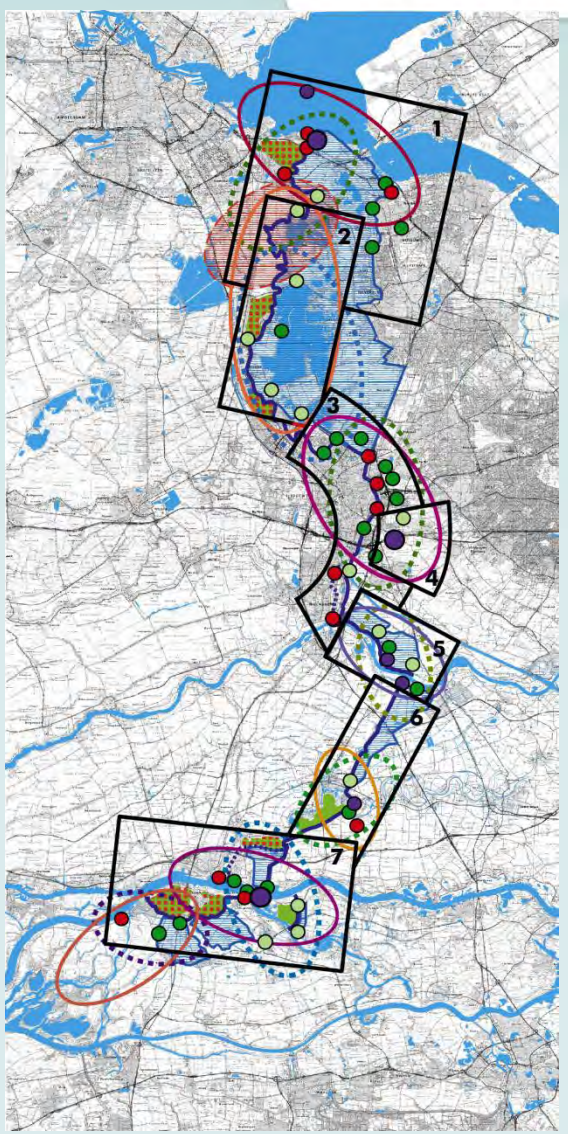
- Waterschappen
- Private partijen
- Eigenaren

- Projectbureau

HOLLANDSE WATERLINIE
NATIONAAL PROJECT

Uitvoeringsambities

Versterken herkenbaar linieprofiel

Waterlinie in de hoofden en harten

Duurzame economische benutting van de Linie

Motto: Behoud door ontwikkeling

HOLLANDSE WATERLINIE NATIONAAL PROJECT

Aanhaken bij …

- Recreatie
- Kunst en cultuur
- Natuur
- Waterberging
- Landbouw
- Verkeer en vervoer
- Werkgelegenheid
- Zorg

De Waterlinie nu

- Nationaal project
- Nationaal landschap
- Aanwijzing Rijksmonument
- Voorlopige UNESCO Werelderfgoedlijst

Nationaal project

HOLLANDSE WATERLINIE NATIONAAL PROJECT

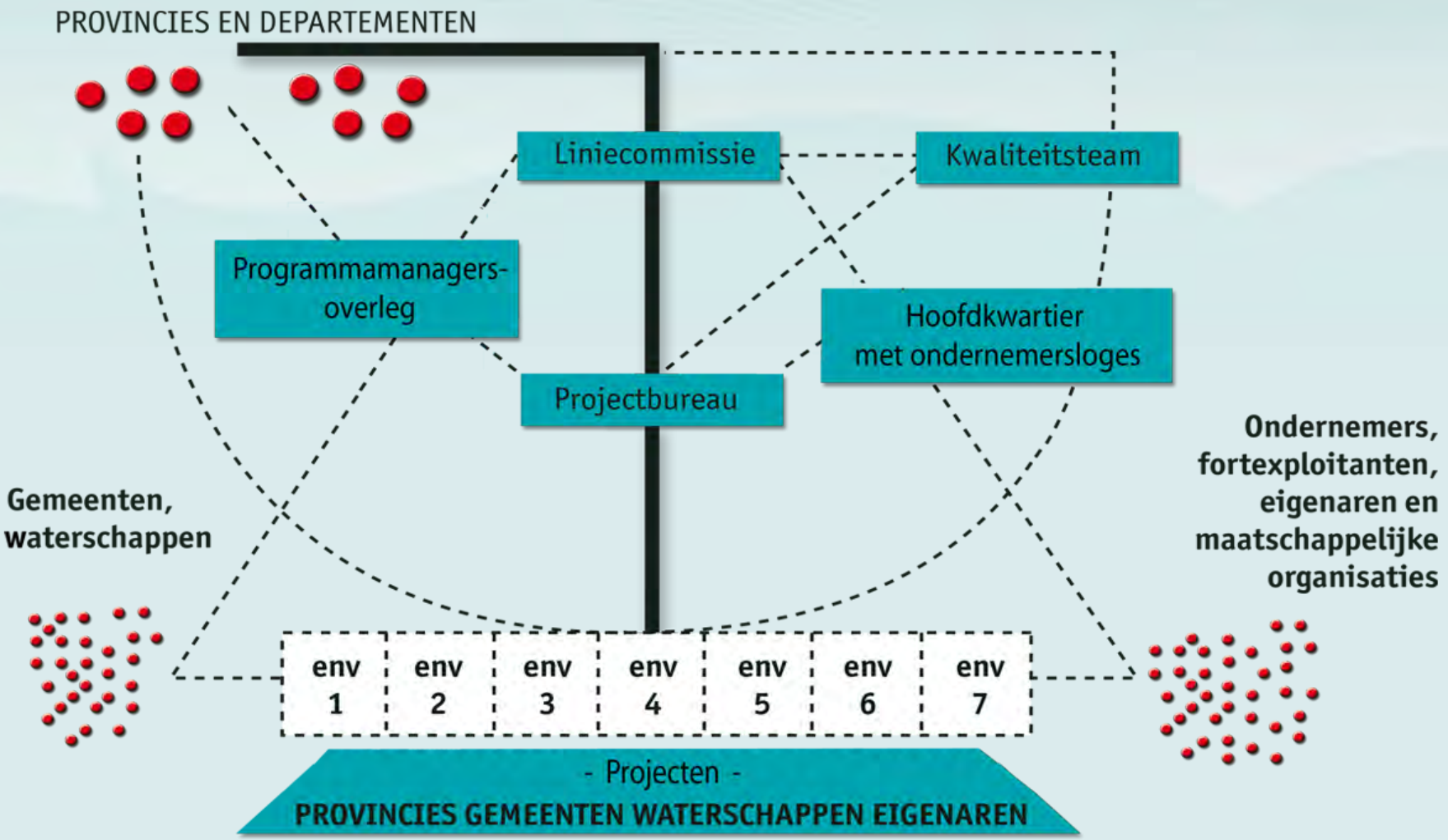
Duur project: tot 2020

Totale investering: 550 mln

Raming 2008 – 2011: 180 mln,
waarvan 155 mln. gedekt

Ruim de helft gereed/in uitvoering
Ruim een kwart in voorbereiding
Een kwart in studie

Betrokken partijen

Inhoudsopgave

Wat is de waterlinie

Nationaal project

FYSIEK HERSTEL

Hoofden, harten, handen

Economische exploitatie

Restauratie

Restauratie

Aanhaken bij cultuurhistorie

Vesting Naarden

Aanhaken bij natuur – EHS/Natura 2000

HOLLANDSE WATERLINIE NATIONAAL PROJECT

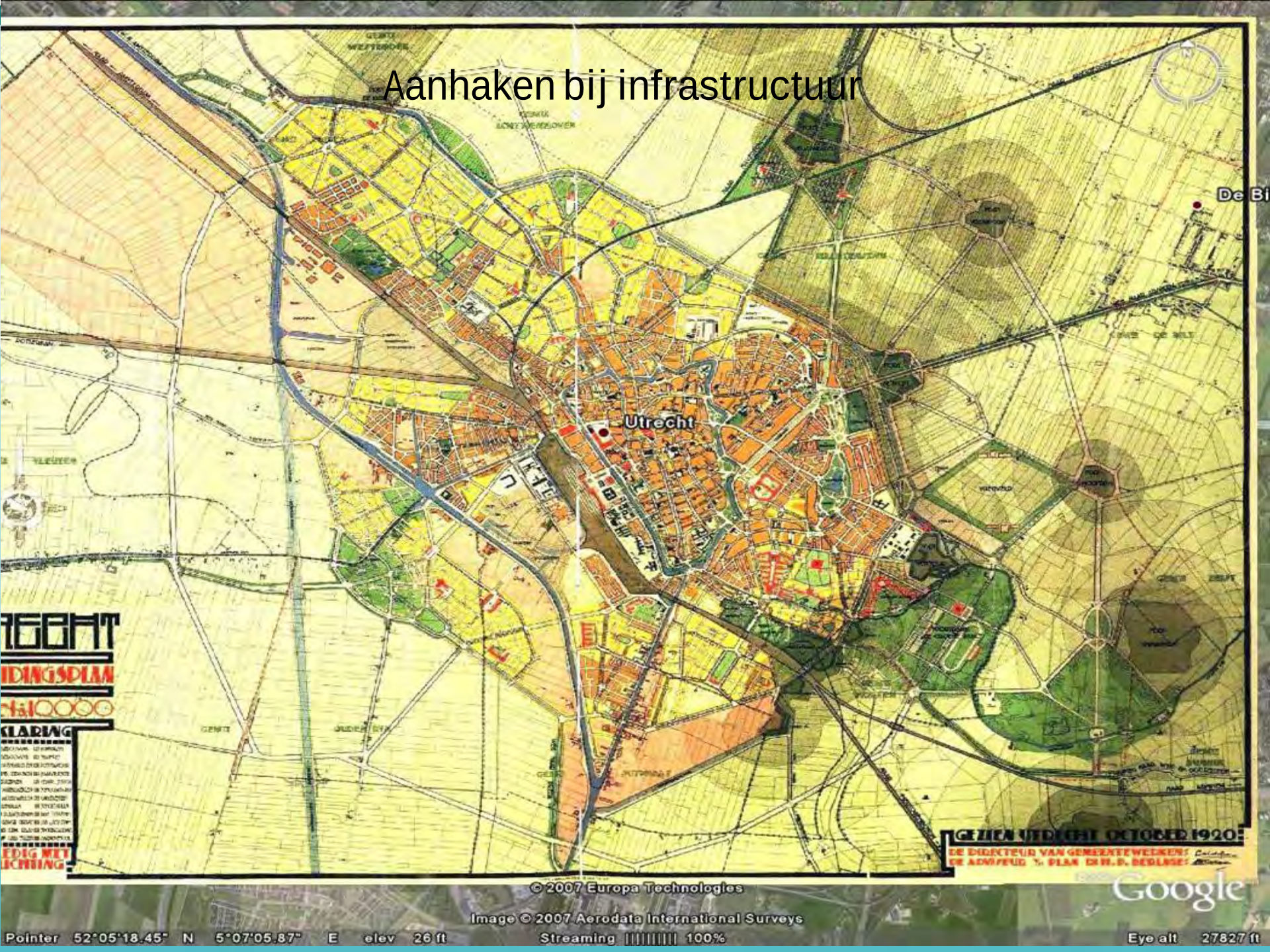
Speciale opening

Speciale steen

Aanhaken bij infrastructuur

HOLLANDSE WATERLINIE
NATIONAAL PROJECT

Verbinding herstellen

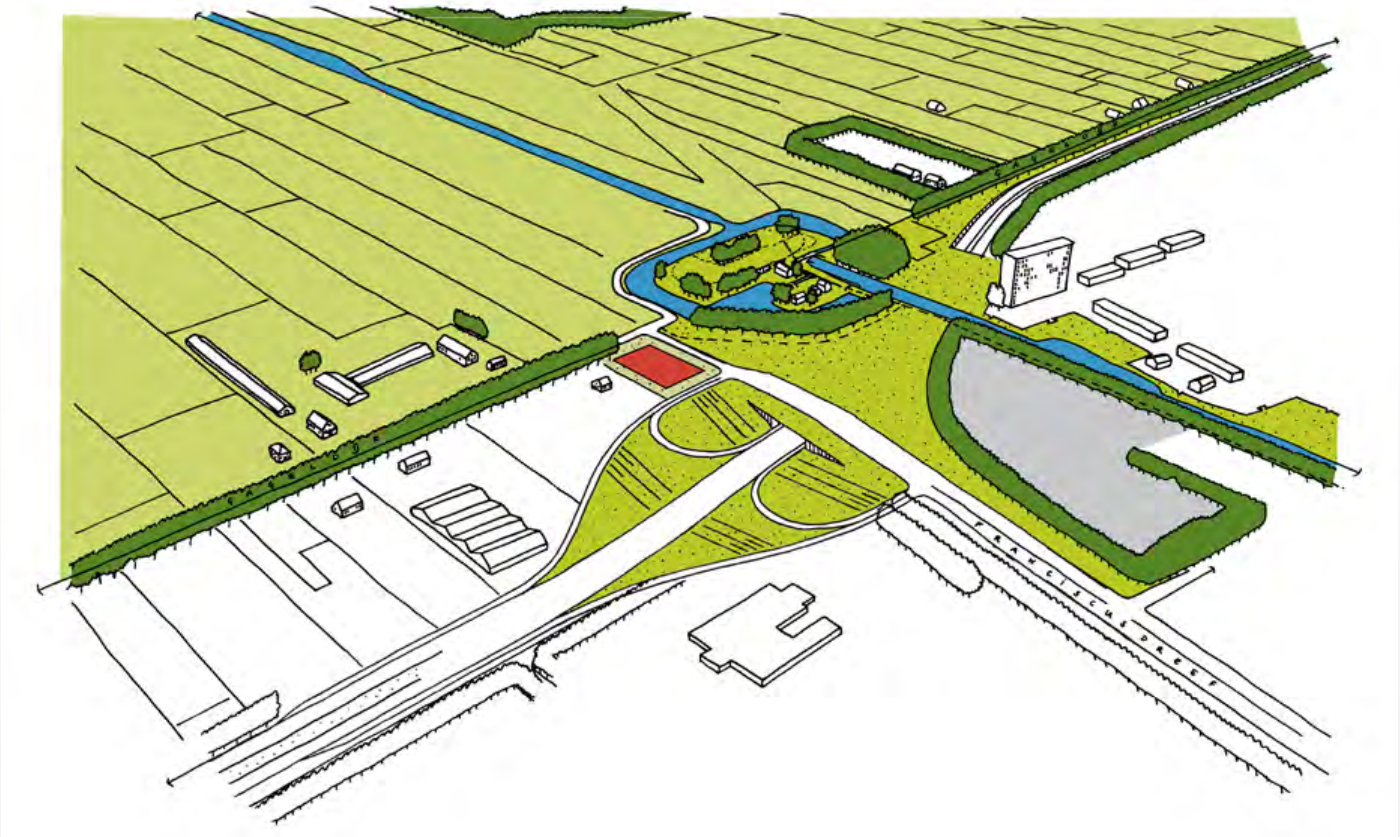

HOLLANDSE WATERLINIE
NATIONAAL PROJECT

Landschappelijke inpassing

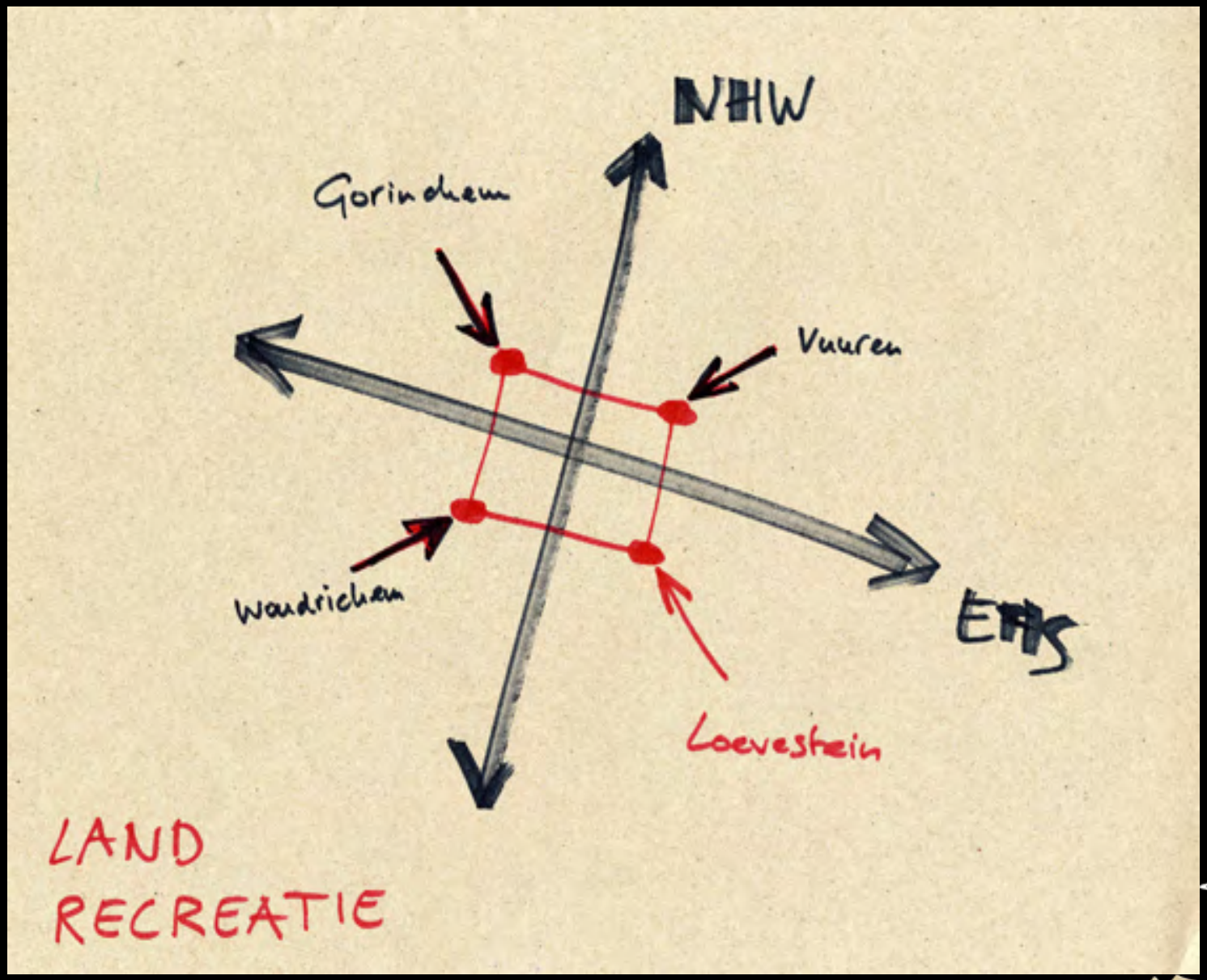
Aanhaken bij waterberging

Waterlinie + Ruimte vd Rivier + lokale ontwikkelingen

HOLLANDSE WATERLINIE

Waterlinie + Ruimte vd Rivier + lokale ontwikkelingen

HOLLANDSE WATERLINIE

HOLLANDSE WATERLINIE
NATIONAAL PROJECT

HOLLANDSE WATERLINIE

Inhoudsopgave

- Wat is de waterlinie
- Nationaal project
- Fysiek herstel
- HOOFDEN, HARTEN, HANDEN
- Economische exploitatie

Bekend maken

Begeleiding

Educatieve projecten

Kunstproject

Kunstproject

HOLLANDSE WATERLINIE
NATIONAAL PROJECT

Vrijwilligers

Inhoudsopgave

Wat is de waterlinie

Nationaal project

Fysiek herstel

Hoofden, harten, handen

ECONOMISCHE EXPLOITATIE

Van overheid naar markt

- Projectbureau NHW heeft vanaf 2005 1 miljoen euro gestoken in ontwikkeling en uitvoering van de marketing
- Tussen 2008 en 2010 geïnvesteerd in het opzetten van ondernemersnetwerken: project Hoofdkwartier (Interreg project)
- 3 regionale ondernemersclusters: Loges Noord, Midden en Zuid
- Geld beschikbaar voor stimuleringsregeling t.a.v. productontwikkeling (in 2010 € 45.000 voor 14 ondernemersinitiatieven)
- Het doel is dat de markt/private sector het project steeds meer ‘overneemt’. Huidige beleid vanuit Rijk en provincies willen daar vaart achter zetten.

Waarom private Stichting?

- **Resultaten ondernemersnetwerk nu zichtbaar**
- **Overheden door herontwikkeling Waterlinie; zien ook het belang van actief ondernemersnetwerk**
- **Ondernemerskringen blijven niet in stand op basis van vrijwilligheid en vrijblijvendheid. Juridisch orgaan nodig met slagkracht**
- **Initiatiefrol overheden (Projectbureau) van beperkte duur**
- **Komende twee jaar is er nog zicht op ondersteuning van de Stichting door Rijk voor personeel en bureaukosten (opstartfase)**

manage
Sustainable management and operation of major regenerated sites
This project has received European Regional Development Funding through INTERREG IV B.
nwe
INTERREG IVB

Doelstelling stichting

"Zorgdragen voor een duurzame, maatschappelijke en economische benutting van de Nieuwe Hollandse Waterlinie"

Hoofdtaken stichting

- Belangenbehartiging & kennisloket (primair forten)

- Marketing & productontwikkeling (alle ondernemers)

manage
Sustainable management and operation of major regenerated sites
This project has received European Regional Development Funding through INTERREG IV B.
INTERREG IVB

Belangenbehartiging & Kennisloket

HOLLANDSE WATERLINIE
LINIEBREED ONDERNEMEN

Primair gericht op de forten

- **- Maatschappelijke relevantie voor toekomst waarborgen**
- **- Beschermen 'cultuurhistorie'**
- **- Kennisdeling onderling en met andere linies c.q. landen**
- **- Continuïteit samenhang NHW**
- **- Gesprekspartner van en voor overheid**
- **- Ontsluiten forten (o.a. aanrijroutes / parkeren / toegankelijkheid)**

manage
Sustainable management and operation of major regenerated sites

This project has received European Regional Development Funding through INTERREG IV B.
nwe
INTERREG IVB

Marketing & productontwikkeling

Voor alle Linie-ondernemers

- **- Hoofd & Hart**
- **- Liniebreed en regionaal**
- **- Versterken economische slagkracht**
- **- Communicatie en educatie**
- **- Toeristisch aanbod ontwikkelen & stimuleren**
- **- Diversiteit in NHW stimuleren (innovatie)**
- **- Gezamenlijke uitstraling “branding” (merk NHW)**
- **- Handhaving kwaliteitsnormen**
- **- Gezamenlijk jaarlijks minstens één project organiseren en waarborgen (liniebreed)**

manage
Sustainable management and operation of major regenerated sites
This project has received European Regional Development Funding through INTERREG IV B.
nwe
INTERREG IVB

Kansen ondernemers

- Gebruik merk Hollandse Waterlinie
- Zichtbaarheid eigen bedrijf verbeteren

  (logo op site, FortenFair)
- Evenementen en diensten vermarkten via Linie-community
- Kennisuitwisseling via groot (fort)ondernemersnetwerk
- Samenwerking op gebied productontwikkeling & innovatie
- Meer mogelijkheden op financiële ondersteuning (Europees geld + indiening subsidies via Stichting)

Huidige functies

Woning	12
Kantoor/bedrijf	7
Winkel	8
Horeca/logies	15
Vereniging/stichting	13
Groenfunctie/bezichtiging	15
Defensie	4
Museum	5
Informatiecentrum	4
Herstructureringsplan	11
Geen functie	20
	103

Bezoekersaantallen

Aan de objecten
800.000 p/j

In het gebied
400.000 – 700.000 p/j

Verdiencapaciteit

Directe verdiencapaciteit op de NHW-objecten

- omzet € 26 miljoen
- directe werkgelegenheid 465 fte
- indirecte werkgelegenheid; toelevering 195 fte

Toeristische ondernemers elders in het gebied: combinatiebezoek

- >500 bedrijven; 1.800 fte; € 125 miljoen

Ondernemers buiten NHW-gebied

- lastig te bepalen

Toekomstige verdiencapaciteit; kan nog flink toenemen

- deel linieobjecten nog geen herbestemming
- gemiddelde omzet kan nog toenemen

Horeca

Horeca

Horeca

Natuurkamperen

Theater voor jong

… en oud

Wonen

Botanische tuin

Fietsrecreatie

Fietsmandje.nl

Vaarrecreatie

Ooit eens

Huidige ontwikkelingen

Beheer en onderhoud
- rekenmodel
- partijen zoeken
- organisatie

Vrijwilligers
- werven
- opleiden

Kennis
- verzamelen, opslaan, verspreiden
- in Europees verband: At Fort

Financiering
- subsidies, sponsoring
- revolving fonds
- etc.

HOLLANDSE WATERLINIE NATIONAAL PROJECT

Launch Event
At Fort

21-22-23 May 2012

HOLLANDSE WATERLINIE®

INTERREG IVC
INNOVATION & ENVIRONMENT
REGIONS OF EUROPE SHARING SOLUTIONS

Monday 21st of May

12.30 – 17.00 Naarden
Sustainable management
Economic drivers, PR

17.00 – 21.30 Werk IV
Adaptive re-use
Social employment

Tuesday 22nd of May

9.00 – 14.30 Cycling around Utrecht
Managing fortresses in urban area,
a variety of new users
Integrating Noorderpark
Engaging local entrepreneurs

17.00 – 21.30 Vechten: official start At Fort
National Fortress Centre
Sharing a fortress with bats

Wednesday 23rd of May

9.00 – 14.00 Along the Southern NDW,
Diefdijk, Geofort, Asperen
Fortresses in regional landscape developments

Steering Group Committee

14.0
Re-
Res

